

79ste vergadering

Dinsdag 23 mei 1995

Aanvang 14.00 uur

Voorzitter: Deetman

Tegenwoordig zijn 140 leden, te weten:

Adelmund, Aiking-van Wageningen, Apostolou, Van Ardenne-van der Hoeven, Assen, Augusteijn-Esser, Bakker, Van den Berg, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, Blauw, Boers-Wijnberg, Bolkestein, Boogaard, Van den Bos, Van Boxtel, Bukman, M.M. van der Burg, V.A.M. van der Burg, Van de Camp, Cherribi, De Cloe, Cornielje, Crone, Dankers, Dees, Deetman, Van Dijke, Dijkma, Dijkman, Dittrich, Van den Doel, Doelman-Pel, Duivesteijn, Van Erp, Esselink, Fermina, Gabor, Van Gelder, Van Gijzel, Giskes, De Graaf, Groenman, Van Heemskerck, Pillis-Duvekot, Van Heemst, Heerma, Van der Heijden, Hendriks, Hessing, Hillen, Hirsch Ballin, Hoekema, Van der Hoeven, Hofstra, Van Hoof, Hoogervorst, De Hoop Scheffer, Huys, Janmaat, De Jong, Jorritsma-van Oosten, Kalsbeek-Jasperse, H.G.J. Kamp, M.M.H. Kamp, Keur, Klein Molekamp, Koekkoek, De Koning, De Korte, Korthals, Lansink, Leerkes, Leers, Liemburg, Lilipaly, Van der Linden, Marijnissen, Mateman, Middel, Van Middelkoop, Mulder-van Dam, Van Nieuwenhoven, Nijpels-Hezemans, Noormanden Uyl, Oedayraj Singh Varma, Oudkerk, Van Oven, Van der Ploeg, Poppe, Rabbae, Rehwinkel, Reitsma, Remkes, Van Rey, Van 't Riet, Rijpstra, Roethof, Van Rooy, Rosenmüller, Rouvoet, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schutte, Schuurman, Sipkes, Smits, Soutendijk-van Appeldoorn, Stellingwerf, Sterk, Van der Stoel, Swildens-Rozendaal, Terpstra, Van Traa, Ter Veer, Te Veldhuis, Verbugt, Verhagen, Verkerk, Versnel-Schmitz, Van der Vlies, Van

Vliet, M.B. Vos, O.P.G. Vos, Voûte-Droste, Vreeman, B.M. de Vries, J.M. de Vries, Wallage, Van Walsem, Van Waning, Weisglas, Witteveen-Hevinga, Wolffensperger, Wolters, Woltjer, Ybema, Van Zijl, Zijlstra, Zonneveld en Van Zuijlen,

en de heren Dijkstal, vice-minister-president, minister van Binnenlandse Zaken, Voorhoeve, minister van Defensie, mevrouw Jorritsma-Lebbink, minister van Verkeer en Waterstaat, de heer Melkert, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevrouw Van de Vondervoort, staatssecretaris van Binnenlandse Zaken, mevrouw Netelenbos, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, en de heer Gmelich Meijling, staatssecretaris van Defensie.

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Houda en Verspaget, wegens ziekte;

Vliegthart en Essers, wegens ziekte, de gehele week;

H. Vos, wegens ziekte, voor langere tijd;

Blaauw en Valk, wegens verblijf buitenslands, de gehele week;

Van Walsem en Bukman, wegens bezigheden elders.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op

die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan, dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Het Presidium heeft met eenparigheid van stemmen besloten, te stellen in handen van:

a. de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken:
- het wetsvoorstel Wijziging van de Gemeentewet en de Waterschapswet in verband met een verruiming van de beleidsvrijheid van gemeenten en waterschappen met betrekking tot het kwijtschelden van belasting-schulden (24158);

b. de vaste commissie voor Financiën:
- het wetsvoorstel Wijziging van de Natuurschoonwet 1928 en de Gemeentewet (verruiming fiscale faciliteiten ten behoeve van de aanleg van bossen) (24159).

Het woord is aan de heer Van Dijke.

De heer **Van Dijke** (RPF): Mijnheer de voorzitter! Gelet op het verloop van het debat tijdens het algemeen overleg over marktwerking, deregulering en wetgevingskwaliteit heb ik er behoefte aan, u te verzoeken om het verslag van dat overleg op de agenda voor de plenaire vergadering te plaatsen, zodat wij de Kamer om een uitspraak kunnen vragen.

De **voorzitter**: Ik stel voor, aan dit verzoek te voldoen. Het bedoelde

Voorzitter

verslag zal aan de agenda voor deze week of aan die voor de volgende week worden toegevoegd.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan mevrouw Voûte-Droste.

Mevrouw **Voûte-Droste** (VVD): Mijnheer de voorzitter! Wij verzoeken u, het verslag van het algemeen overleg over de elektronische snelweg op de agenda te plaatsen, opdat de Kamer hierover een uitspraak kan doen.

De **voorzitter**: Ik stel voor, aan dit verzoek te voldoen. Ik neem aan dat dit punt ook de volgende week op de agenda kan worden geplaatst.

Mevrouw **Voûte-Droste** (VVD): Als het kan, geven wij er de voorkeur aan dat er de volgende week over wordt gesproken. Het heeft haast.

De **voorzitter**: Deze zaak zal met elektronische snelheid worden benaderd.

Overeenkomstig het voorstel van de voorzitter wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Biesheuvel.

De heer **Biesheuvel** (CDA): Voorzitter! Er zijn berichten in de krant verschenen die aangeven dat de aanleg van de kades in Limburg meer dan 100 mln. gaat kosten, het bedrag dat de minister hier enkele malen voor deze werkzaamheden heeft genoemd. Ik verzoek u, te bevorderen dat de minister de Kamer een brief schrijft, waarin zij op die berichten ingaat. In deze brief dient tot uitdrukking te komen hoe zij denkt, deze eventuele meerkosten te financieren. Ook moet daarin worden ingegaan op de vraag of de problematiek van deze meerkosten ertoe kan leiden dat de kades niet tijdig kunnen worden aangelegd.

De **voorzitter**: Ik stel voor, aan dit verzoek te voldoen. Als de brief van de minister binnen is, wacht ik een verzoek om plaatsing op de agenda af. Het stenogram van dit gedeelte van de vergadering zal worden doorgeleid naar het kabinet.

Overeenkomstig het voorstel van de voorzitter wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Hendriks.

De heer **Hendriks**: Mijnheer de voorzitter! Allereerst zou ik u en uw collega van de Eerste Kamer willen bedanken voor het bezoek dat de Duitse bondskanselier hier vanochtend heeft kunnen brengen. Wij waren daarvan zeer onder de indruk. Vervolgens zou ik, met uw toestemming, graag een vraag willen stellen aan ons medelid de heer Wallage. Die vraag betreft de AOW, niet het AOV.

De **voorzitter**: Ik moet u onderbreken. Dit is niet het vragenuur. De regeling is er ook niet zozeer om vragen aan elkaar te stellen. Wat u ook formuleert, u zult dat in de niet-vraagvorm moeten doen. Nu gaat het over de regeling van de werkzaamheden van de Kamer.

De heer **Hendriks**: In het kader daarvan wil ik de heer Wallage vragen of wij op zo kort mogelijke termijn een plenaire discussie kunnen voeren over de AOW. Hij is ermee gestart.

De **voorzitter**: Ik heb u gezegd dat het nu niet om het stellen van vragen gaat. U kunt wel de wens naar voren brengen voor een plenaire discussie.

De heer **Hendriks**: Dit laatste beaamt ik. Alle ouderen van 65-plus hebben evenals ik grote behoefte aan een plenaire discussie daarover.

De **voorzitter**: Daar wij hier meestal debatteren aan de hand van een wetsvoorstel of een notitie geef ik u, mijnheer Hendriks, in overweging om dit punt aan de orde te stellen in de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Dat is een goed forum om na te gaan op welke manier er een plenaire discussie over een zaak mogelijk is en goed voorbereid kan worden.

De heer **Hendriks**: Ik zal dat doen.

De heer **Boogaard** (AOV): De heer Hendriks sprak over alle ouderen van 65-plus. Ik laat die uitspraak graag voor zijn rekening.

De **voorzitter**: De conclusie is dat de heer Hendriks zijn wens over de voorbereiding van een eventueel plenair debat over de AOW aan de

orde stelt in de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Na het beraad in die commissie verneem ik wel op welke wijze dat plenair aan de orde kan komen.

Het woord is aan de heer Mateman.

De heer **Mateman** (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik vraag u om het verslag van het algemeen overleg over de aanschaf van bewapende gevechtshelikopters onderwerp te maken van een korte parlementaire beraadslaging. Gezien het feit dat de deadline voor het tekenen van het contract morgen is, vraag ik uw clementie om dit verslag vandaag nog op de agenda te plaatsen.

De **voorzitter**: Ik stel voor, aan het verzoek te voldoen en het punt op de agenda tussen te voegen, onmiddellijk na de stemmingen. Voor een goed begrip merk ik op, dat het om één termijn gaat met twee minuten spreektijd per fractie.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Marijnissen.

De heer **Marijnissen** (SP): Mijnheer de voorzitter! De financiële problemen bij de instellingen, werkzaam in het kader van de WSW, nemen hand over hand toe. Dit geldt ook voor de onduidelijkheid over de toekomst van de WSW in Nederland. Als gevolg van die problemen wordt er bijvoorbeeld in Winschoten en Uden momenteel geëxperimenteerd met het te werk stellen van mensen uit het JWG en de banenpool binnen de WSW. In het regeerakkoord wordt een notitie toegezegd over de stroomlijning van de financiering en de uitvoering van de additionele arbeid. In het kader daarvan zal ook de opvatting van het kabinet over de WSW weergegeven worden. Bij brief van 2 november van het vorige jaar heeft de minister die notitie aan de Kamer toegezegd voor de jaarwisseling van 1994-1995. Inmiddels is het al mei 1995.

Ik vraag de regering dan ook om een notitie op te stellen waarin duidelijkheid wordt verschaft over de termijn waarop wij haar plannen over de stroomlijning tegemoet kunnen zien, inclusief de WSW.

Ik verneem ook graag de opvatting van de regering over de experimenten die ik zojuist genoemd heb.

Voorzitter

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit deel van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede dat de vragen die de heer Janmaat voornemens was heden te stellen over het Ebola-virus volgende week aan de orde komen in verband met het feit dat de minister van Volksgezondheid thans aan de overzijde een wetsvoorstel verdedigt.

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 136 van het Reglement van orde.

Vragen van het lid Schutte aan de minister en de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken over **de implicaties van de referenda in Amsterdam voor het rijksbeleid ten aanzien van de bestuurlijke vernieuwing**.

□

De heer **Schutte** (GPV): Mijnheer de voorzitter! Sinds het referendum van woensdag jongstleden zit het Amsterdamse gemeentebestuur met een flinke kater, maar de regering met de gebakken peren. Immers, de vorming van stadsprovincies in de Randstad is geen hobby van lokale bestuurders maar een centraal element in het regeringsbeleid, dat tot nu toe de steun had van een duidelijke kamermeerderheid. Het is aan het Amsterdamse gemeentebestuur om nu eerst de brokken op te rapen, maar de regering kan hierbij geen toeschouwer zijn. Een passende organisatie van het binnenlands bestuur is een nationale zaak. Dat geldt zeker, nu het gaat om regio's welke de trekpaarden moeten vormen voor onze nationale economie.

De staatssecretaris verklaarde een paar dagen voor het referendum, dat er jaren niets gebeurt als het proces van vorming van stadsprovincies zou stoppen. Dat kan dus niet. Is de staatssecretaris het daarmee eens? Als zij niet bijgezet wil worden in de inmiddels imponerende rij van bewindslieden die er niet in geslaagd zijn een oplossing te bieden voor de bestuurlijke problemen van de grootstedelijke regio's, zal zij duidelijk moeten maken dat de

regering in ieder geval voor Amsterdam en Rotterdam vasthoudt aan de vorming van stadsprovincies. De gekunstelde constructies, waarbij het hart van deze steden bestuurlijk wordt gevierendeeld, kan dan wat mij betreft worden heroverwogen.

De minister heeft onlangs de weg geëffend voor raadplegende referenda, aan de uitslag waarvan lokale bestuurders zichzelf binden. Een bestuurlijk onding als het gaat om zaken van bovenlokaal en nationaal belang. Welke les trekt hij uit het Amsterdamse referendum? Wordt het geen tijd om duidelijke grenzen te stellen aan het uitschrijven van referenda, zowel bij beslissende als bij raadplegende? Het kan toch niet zo zijn, dat de Amsterdamse burgers de opdeling van Amsterdam kunnen afwijzen en de inwoners van Amstelveen de stadsprovincie kunnen afwijzen als Amsterdam niet wordt opgedeeld? De partij van de minister was nooit zo'n voorstander van referenda. Ik vond en vind dat standpunt te ongenueanceerd. Maar als nu geluiden klinken om feitelijk beslissende betekenis toe te kennen aan uitspraken van een deel van de belanghebbenden, wordt het tijd dat de minister eens te rade gaat bij zijn eigen verleden. Want regering is nog altijd het afwegen van vaak tegenstrijdige lokale en nationale belangen. Die afweging en de daarop volgende keuzes worden hier in Den Haag gemaakt en niet in enige stad in het land.

□

Minister **Dijkstal**: Voorzitter! Gezien de taakverdeling lijkt het mij het beste als ik met name reageer op de vragen over het referendum, en mevrouw Van de Vondervoort op de vragen over de bestuurlijke aspecten.

De heer Schutte heeft gezegd, dat het kabinet de weg geëffend zou hebben voor het raadplegend referendum. Dat is niet helemaal correct; de vraag is op grond waarvan het kabinet binnen de huidige wet- en regelgeving kan verhinderen dat er referenda van welke aard dan ook kunnen plaatsvinden. Tot op zekere hoogte kan het kabinet met de huidige wet- en regelgeving niet veel doen. Het enige wat ik kan doen, is kijken of het in overeenstemming is met de Grondwet. Aan het begin van dit jaar hebben wij die grondwettelijke

toetsing gehad en deze heeft haar weerslag gevonden in de circulaire van 27 januari aan de gemeentebesturen. Daarin staan geen duidelijke richtlijnen in de zin zoals de heer Schutte bedoelde, maar er staat aan welke eisen het raadplegend referendum moet voldoen om niet strijdig te zijn met de Grondwet. In de circulaire wordt er overigens op gewezen, dat een eventueel referendum over een onderwerp moet gaan waar men zelf voor verantwoordelijk is. Met andere woorden, een referendum houden over een onderwerp waarvoor een ander verantwoordelijk is, lijkt niet zo erg zinvol. In dit opzicht begrijp ik natuurlijk heel goed de vraag van de heer Schutte, hoe je een referendum in Amstelveen met een uitkomst die strijdig is met die in Amsterdam, in relatie daarmee zou moeten zien. Dit bewijst des te meer dat men bij een referendum, binnen de grenzen van de wet, er wel voor moet zorgen dat het gaat over een onderwerp waarvoor men zelf verantwoordelijkheid heeft.

□

Staatssecretaris **Van de Vondervoort**: Voorzitter! De heer Schutte refereert in zijn vragen aan een interview in Het Parool. In dit interview ben ik juist geciteerd en in het algemeen ben ik het met mijzelf eens, zo ook in dit geval. Dit neemt niet weg dat de zorg die in het artikel tot uitdrukking werd gebracht, nog steeds mijn zorg is. Er is in de regio Amsterdam gedurende een reeks van jaren zeer uitvoerig met zeer veel betrokkenen gediscussieerd over de vraag, welke bestuurlijke vormgeving een adequatere oplossing voor de lokale en bovenlokale problematiek van de regio binnen het bereik zou kunnen brengen. Tot op de dag van vandaag hebben alle betrokkenen datgene wat tot nu toe in ontwikkeling was, het meest adequaat gevonden. Mijn grote zorg is dat het voor lange tijd zal zijn, als alles nu stil komt te liggen. Wel lijkt het mij in de Nederlandse bestuurlijke verhoudingen terecht om de gemeenteraad van Amsterdam de gelegenheid te geven, te reageren op de uitkomst van zijn eigen referendum. Begin juni zal er nader overleg worden gevoerd in de stuurgroep SPA, zowel met Amsterdam als met de andere betrokkenen in het gebied, vertegenwoordigers van de